

3.1. GEOGRAFSKI PODACI

Grad Sombor nalazi se na krajnjem severozapadu Republike Srbije. Sombor se graniči sa Republikom Hrvatskom na zapadu, i Republikom Mađarskom na severu.

Teritorija Grada Sombora se prostire na površini od 1.177,22 km².

Prema svojoj površini, grad Sombor je drugi po veličini u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, odmah posle grada Zrenjanina, a **sa ukupno 97.263 stanovnika (popis iz 2002.g.) predstavlja četvrti najbrojniji grad u AP Vojvodini**, odmah iza Novog Sada, Subotice i Pančeva.

Prema Statutu Grada Sombora ("Sl.list grada Sombora" br.2/2008) teritoriju grada Sombora čine naseljena mesta: Aleksa Šantić, Bački Breg, Bački Monoštor, Bezdán, Gakovo, Doroslovo, Kljajićevo, Kolut, Rastina, Riđica, Svetozar Miletić, Sombor, Stanišić, Stapar, Telečka, Čonoplja i prigradska naselja - salaši: Bilić, Bukovac, Gradina, Žarkovac, Kozara, Lenija, Lugovo, Milčić, Nenadić, Obzir, Radojevići, Rančevo, Centrala, Čičovi , Šikara i Šaponje

Orografija

Region karakteriše izrazito ravničarsko područje od reke Dunav na Zapadu i u centralnom delu i blago nagnuto (zatalasano brežuljkasto) područje sa Telečkom visoravni na istoku; sa prosečnom nadmorskom visinom od 90 m.

Klima

Region ima umerenokontinentalnu klimu sa jasno izraženim godišnjim dobima. Prosečna količina padavina: 550-650 l/m², prosečan godišnji broj dana sa padavinama 125, prosečna godišnja relativna vlažnost vazduha 75 % (67 - 85%), srednja godišnja suma osunčenja - insolacija 1.766 h/godišnje (najsunčaniji mesec juli 270 h; najkraće osunčanje - decembar 57 h) i srednjom godišnjom temperaturom od 10,5 °C (zima 0,5 °C; proleće 11,0 °C; leto 19,8 °C i jesen 10,5 °C). Najčešći vetrovi su iz pravca severozapada (148 promila), severa (147 promila) i jugoistoka (114 promila).

Sombor - Odžaci.

Hidrografija

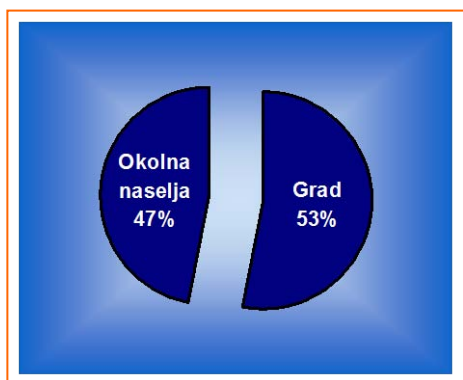
Osnovni vodotoci u Regionu se grupišu oko reke Dunav (66 km), te hidrosistema Dunav - Tisa - Dunav (185,987 km). Područje preseca veći broj kanala, a glavni su: Veliki bački kanal, kanal Bezdán - Prigrevica i kanal

(izvori: Zvanična prezentacija Grada Sombora: www.so-sombor.com; zvanična prezentacija Regionlane privredne komore Sombor: www.rpksombor.co.rs)

3.2 DEMOGRAFSKI PODACI

STANOVNIŠTVO

U gradu Somboru i okolnim selima prema poslednjem popisu iz 2002.godine, živi ukupno 97.263 stanovnika.

Najveći broj stanovnika gravitirao je u **grad Sombor**, koji **danas broji 51.471 žitelja**. U okolnim naseljima živi ukupno **45.792 stanovnika**.

U poslednje tri decenije, u Somboru je, uključujući i okolnim naseljima, primetan blagi pad broja stanovnika: **od popisa iz 1971. do 2002.godine u opštini Sombor zabeleženo je 1905 stanovnika manje**.

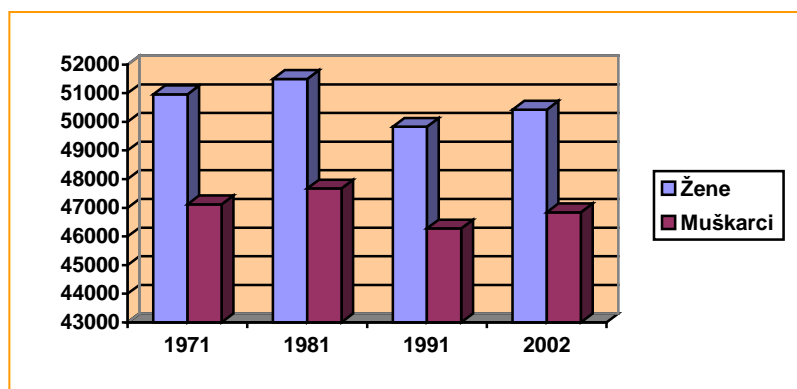
Međutim **značajniji trend opadanja broja stanovnika zapažen je od 2002.godine**. Prema procenama Republičkog zavoda za statistiku, na teritoriji opštine Sombor je 2007.g. živelo 91.631 st., što je za 5632 stanovnika manje od broja koji je poslednjim popisom utvrđen (RZZS, "Opštine u Srbiji 2008", str.16-Opšti podaci). **Ovakva procena ukazuje da je samo u prethodnih 5 godina broj stanovnika somborske opštine smanjen gotovo tri puta više, nego što je to bio slučaj u proteklih 30 godina. Do smanjenja broja stanovnika doveo je značajan pad nataliteta, ali i migriranje stanovništva iz Sombora ka drugim gradovima.**

Polna struktura je ostala gotovo nepromenjena (videti Tabelu br.1 i Grafikon broj 1.) U opštini Sombor brojnije su žene (51.84%) nego muškarci (48.16%).

Tabela br. 1 – ukupan broj stanovnika prema polu u 1971.g., 1981.g., 1991.g. i 2002.g.

Ukupan broj stanovnika prema polu u četiri popisne godine						
Godina	Total stanovnika	Broj muškaraca	%	Broj žena	%	Broj žena na 100 muškaraca
1971	98080	47120	48,04	50960	51,96	108,5
1981	99168	47673	48,07	51495	51,93	108,0
1991	96105	46276	48,15	49829	51,85	107,7
2002	97263	46839	48,16%	50424	51,84	107,6

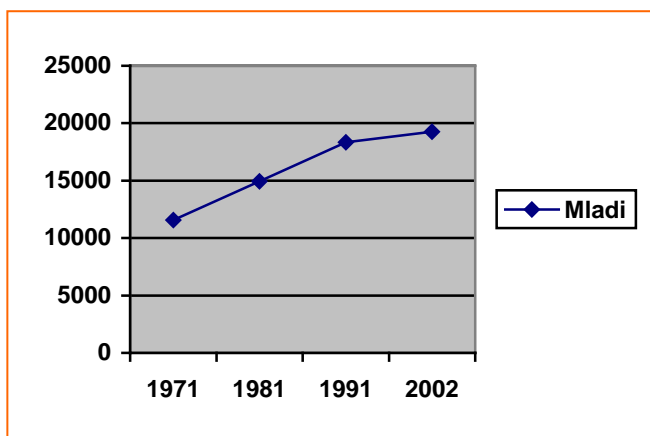
Izvor: Odeljenje za statistiku Grada Sombora

Grafikon br. 1 – Polna struktura stanovnika u poslednjih 30 godina

STAROSNA STRUKTURA

Najbrojnije kategorije stanovnika u Somboru su lica starosti između 35 i 54 godine, a koji su ujedno i radno sposobno stanovništvo. Ova kategorija čini 29.8 % stanovnika opštine Sombor. U odnosu na ostale kategorije, procenat ove uzrasne grupe je u poslednjih 30 godina u blagom povećanju: u 1971.godini građani uzrasta od 35 do 54 su činili 24.3%, u 1981.godini 28.7%, u 1991.godini 28.5% i u 2002.godini 29.8%.

Mladi u opštini Sombor, koji su prema Nacionalnoj strategiji određeni kao osobe uzrasta od 15 do 30 godina, trenutno čine 19,8 % stanovnika u opštini Sombor (19.258 st). U poslednjih 30 godina, broj mladih se, u odnosu na ostale kategorije stanovnika, povećava: u 1971.g. popis je zabeležio ukupno 11.571 mladog čoveka uzrasta od 15 do 29 godina, u 1981.godini 14.937, u 1991. godini 18.326 i u 2002.godini 19.258 mladih

lica.

Grafikon br.2. – Prikaz broja mladih po godinama popisa.

Tabela br.2 – Starosna struktura stanovništva prema popisu stanovnika iz 1971.g., 1981.g., 1991.g. i 2002.g.

Starosna struktura stanovništva								
Starosna grupa (god)	Broj 1971	%	Broj 1981	%	Broj 1991	%	Broj 2002	%
0-9	6377	6.5	12809	12.9	10980	11.4	8768	9.0
10-14	3440	3.5	6175	6.2	6394	6.6	5650	5.8
15-19	4216	4.3	6600	6.6	6124	6.4	6394	6.6
20-24	4345	4.4	6730	6.8	5987	6.2	6634	6.8
25-29	3010	3.1	7607	7.7	6215	6.5	6230	6.4
30-34	3707	3.8	8260	8.3	6509	6.8	6131	6.3
35-54	23880	24.3	28479	28.7	27421	28.5	29033	29.8
55-64	4816	4.9			13466	14.01	11488	11.8
65 i više	3155	3.2			12534	13	16094	16.5
Nepoznato	0	0			475	0.5	355	0.4
UKUPNO:	98080	100	99168		96105	100	97263	100

Izvor: Odeljenje za statistiku Grada Sombora

Prirodni priraštaj i tendencije -

Tendencija opadanja nataliteta i broja živorođenih prisutna je u poslednjih 50 godina. Od 1963.godine natalitet počinje drastično da opada, da bi se počev od 1991.godine na teritoriji grada Sombora uključujući i okolna naselja rađalo manje novih stanovnika nego što ih je umiralo. Prirodni priraštaj je u 2008.godini još dodatno opao: prošle godine je rođeno čak 803 lica manje nego što ih je umrlo, čime Sombor od 1963.godine beleži najveći pad nataliteta.

Broj stanovnika Sombora se, sudeći po statističkim podacima, postepeno smanjuje: procene Republičkog zavoda za statistiku ukazuju da je u opštini Sombor u 2007.godini živelo ukupno 91.631 stanovnika. Na smanjenje stanovnika osim višedecenijskog negativnog prirodnog priraštaja utiču i migracije stanovnika.

Tabela br.3 – Prirodni priraštaj

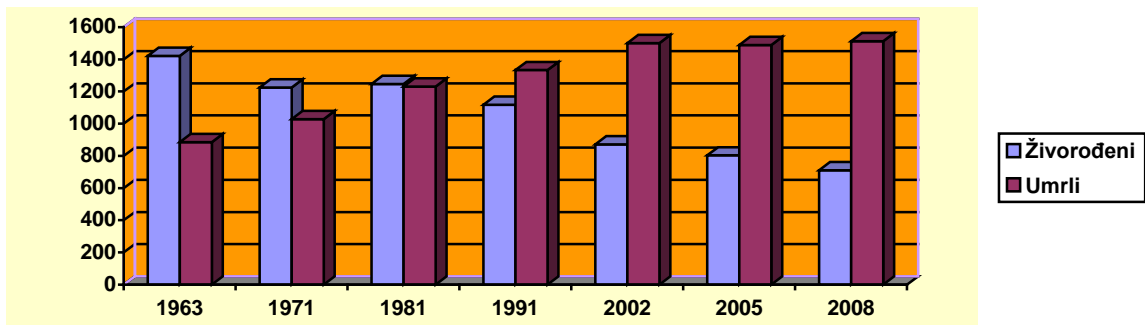
<i>Prirodni priraštaj sa osnovnim podacima</i>		
Podaci/popis	2002	2005
Broj živo rođenih	872	803
Broj umrlih.	1501	1489
Prirodni priraštaj	-6.4	-7.3
Vanbračno rođenih		
Zavedenih brakova	501	468
Razvedenih brakova	150	161

Tabela br.4 – Vitalna statistika u godinama popisa od 1963. do 2002.g. uz podatke za 2005. i 2008.godinu

Grad Sombor	1963	1971	1981	1991	2002	2005	2008
Živo rođeni	1421	1224	1246	1118	872	803	710
Umrli	886	1029	1231	1333	1501	1489	1513
Prirodni priraštaj	535	195	15	-215	-629	-686	-803

Izvor: Odeljenje za vitalnu statistiku, Republički zavod za statistiku

Grafikon br.3: Odnos živorođenih i umrlih lica na teritoriji Grada Sombora sa okolnim naseljima, prema statističkim podacima iz godina u kojima se vršio popis stanovnika

Nacionalna struktura stanovništva -

Grad Sombor je sa okolnim naseljima višenacionalna i multikulturalna sredina. Prema popisu stanovnika iz 2002.godine, u gradu je sa okolnim naseljima registrovano čak 21 nacionalnosti. Zbog različite metodologije prikupljanja podataka tokom prethodna četiri popisa, nemoguće je precizno pratiti nacionalnu demografiju.

Tabela br.5 – Demografska struktura stanovnika u opštini Sombor (grad Sombor i okolna naselja) za godine: 1971.,1981.,1991. i 2002.g.

N A R O D		1971	1981	1991	2002	N A R O D		1971	1981	1991	2002
Srbi		48858	46.957	48.895	59.799	Bugari			39		32
	%	49.81	47.4	50.88	61.48		%		0.03		0.03
Mađari		22233	18.813	15.397	12.386	Muslimani		130	107	153	94
	%	22.67	19.0	16.02	12.73		%	1.33	0.1	0.16	0.10
Makedonci		283	304		167	Crnogorci		594	953	1014	926
	%	0.29	0.3		0.17		%	0.61	1	1.05	0.95
Rumuni			408	116	250	Bunjevci					2730
	%		0.5	0.12	0.26		%				
Slovaci			116	102	117	Albanci		117	108	109	100
	%		0.1	0.11	0.12		%	0.12	0.1	0.11	0.10
Jugosloveni		4355	14.058	15.330	5.098	Ukrajinci			7		27
	%	4.44	14.2	15.95	5.24		%		0.0		0.03
Rom i		94	83	117	415	Česi			16		16
	%	0.00	0.1	0.12	0.43		%		0.0		0.02
Hrvati		19072	15.228	8.693	8.106	Vlasi			3		0.0
	%	19.45	15.4	9.04	8.33		%		0.0		0.0
Slovenci		207	163		81	Bošnjaci					30
	%	0.21	0.2		0.08		%				
Nemci			997		339	Goranci					42
	%		0.3		0.35		%				
Rusini					75	Rusi					35
	%						%				
Ostali			820	6170	674						
	%		0.8	6.42	0.69						

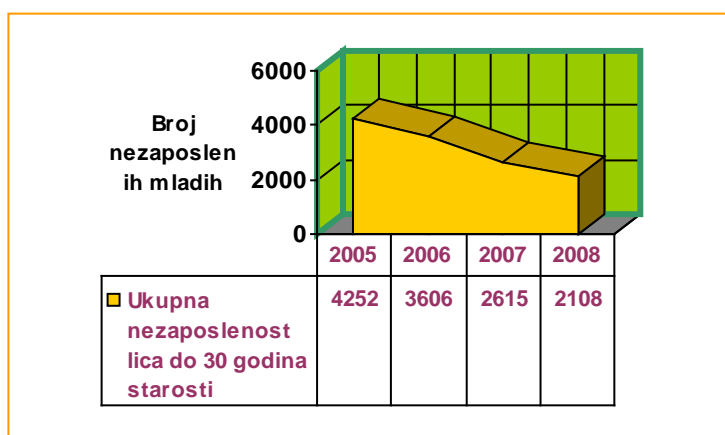
Izvor: Republički zavod za statistiku

Nezaposlenost mladih -

Prateći statistiku nezaposlenih lica uzrasta do 30.godina za period od 2005. do 2008.godine primetan je pad broja nezaposlenih lica u Somboru i u somborskim okolnim naseljima: **u 2005.godini se na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje nalazilo 4252 lica, a tri godine kasnije ovaj broj je umanjen za 2.144 lica, i iznosio je 2108 nezaposlenih mladih ljudi.**

Stručnjaci iz Nacionalne službe za zapošljavanje ukazuju da je do značajnog pada u evidentiranom broju mladih lica do 30 godina došlo iz više razloga.

Do smanjenja evidentiranih nezaposlenih mladih ljudi je došlo:

Grafički prikaz br.4 : Nezaposlenost mladih (uzrast do 30.godina)

sa teritorije Grada Sombora i okolnih naselja, prema evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje, prikazana za godine:2005.g., 2006.g., 2007.g. i 2008.g.

- Povećanjem stope zapošljavanja u prethodnom periodu od 2005 do 2008 godine, a posebno u ovoj kategoriji lica.
- Država je u ovom periodu sistematski posticala programe zapošljavanja mladih i stimulisala poslodavce za mere subvencionisanog zapošljavanja mladih lica.
- Do smanjenja evidentiranog broja došlo je i zbog rigoroznije primene

propisa i aktivnih mera zapošljavanja na nivou cele Republike Srbije. Značajan broj neaktivnih mladih osoba skinut sa evidencije ovim putem

- U vezi sa ovim svim trendovima je i promena ukupne strukture nezaposlenih lica sa mnogo većim prilivom osoba starijih od 45 i 50 godina, zbog poznatih procesa viškova radne snage u tranziciji privrede.

Tabela br.6 – Ukupan broj i struktura nezaposlenih lica po stručnoj spremi za period od 2005. do 2008.g.

Podaci za 2005 godinu	Muškarci	Žene	UKUPNO
Ukupan broj nezaposlenih lica	6418	6274	12692
Ukupan broj nezaposlenih lica do 30 god.	2141	2101	4252
Nezaposlena lica sa 1 stepenom kvalifikacije do 30 god. starosti	509	478	987
Nezaposlena lica sa 2,3,4 i 5 stepenom	1545	1448	3003

stručne spremae do 30 god. starosti			
Nezaposlena lica sa višom i visokom stručnom spremom do 30 god starosti	87	175	262

Podaci za 2006 godinu	Muškarci	Žene	UKUPNO
Ukupan broj nezaposlenih lica	5626	5535	11161
Ukupan broj nezaposlenih lica do 30 god.	1867	1739	3606
Nezaposlena lica sa 1 stepenom kvalifikacije do 30 god. starosti	421	383	804
Nezaposlena lica sa 2,3,4 i 5 stepenom stručne spremae do 30 god. starosti	1366	1213	2579
Nezaposlena lica sa višom i visokom stručnom spremom do 30 god starosti	80	143	233

Podaci za 2007 godinu	Muškarci	Žene	UKUPNO
Ukupan broj nezaposlenih lica	4062	4091	8153
Ukupan broj nezaposlenih lica do 30 god.	1348	1267	2615
Nezaposlena lica sa 1 stepenom kvalifikacije do 30 god. starosti	294	247	541
Nezaposlena lica sa 2,3,4 i 5 stepenom stručne spremae do 30 god. starosti	999	888	1887
Nezaposlena lica sa višom i visokom stručnom spremom do 30 god starosti	55	132	187

Podaci za 2008 godinu	Muškarci	Žene	UKUPNO
Ukupan broj nezaposlenih lica	3238	3346	6584
Ukupan broj nezaposlenih lica do 30 god.	1044	1064	2108
Nezaposlena lica sa 1 stepenom kvalifikacije do 30 god. starosti	206	178	384
Nezaposlena lica sa 2,3,4 i 5 stepenom stručne spremae do 30 god. starosti	773	751	1524
Nezaposlena lica sa višom i visokom stručnom spremom do 30 god starosti	65	135	200

Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, filijala Sombor

Grafički prikaz broj.5: Broj nezaposlenih žena i muškaraca u gradu Sombor i okolnim naseljima, starosti do 30 godina, po evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje, za period od 2005. do 2008.godine.